

Å høre til

Ledelse og kvalitet i arbeidet med det psykososiale miljøet i skolen
4. februar 2016

Erlend Moen
Seniorrådgiver
Rådmannens fagstab
Trondheim kommune

Vi må vite hva vi skal se etter
Hvis forutsetningene for at mobbing
oppstår er til stede
- så vil det skje
For sånn er naturen

Hvordan skape et trygt psykososialt miljø?

1. **Fremme** et godt psykososialt skolemiljø
2. **Forebygge** mobbing og krenkelser
3. **Håndtere** hendelser

Det som fremmer et trygt psykososialt miljø

- **Skolekultur** - hvilke normer, verdier og virkelighetsoppfatninger skolen bygger på, og hvordan disse viser seg i praksis
- **Skoleledelse** - det overordnede ansvaret, den viktigste enkeltfaktoren
- **Relasjonsbasert klasseledelse** - emosjonell støtte, klasseromsorganisering og læringsstøtte (Pinata & Hamre, 2009)
- **Elev-elev-relasjoner** - vennskap, adgang til fellesskapet (Drugli)
- **Foreldresamarbeid** - og involvering i det forebyggende og når det blir vanskelig

Det som forebygger mobbing..

- "**Whole school approach**" til problemet (Ttofi & Farrington 2009, 20011)
- Ledelse, Tilknytning mellom lærere og Kollegasamarbeid (**profesjonell kultur**) (Ertesvaag & Roland 2014)
- Stabil organisasjon og et **positivt arbeidsmiljø** (Söderström 2013)
- Aktivt engasjerte individer, kompetent personal, organisatorisk stabilitet og at personalet drar i samme retning, skolekultur (Skolverket 2011)
- Arbeid med **samhold og trygghet og involvering av elevene er prioritert** (Söderström 2011)
- Organisasjonens kultur, struktur og ledelse; **rektor anerkjenner problemet** (Ahlström 2009)

Ein styrke ved rapporten til Djupedalutvalet er at det **systematiske arbeidet på skulenivå er sterkt vektlagt**. Forskarar, nasjonalt og internasjonalt, har over fleire tiår påpeika at dette er avgjerande for at dei effektive tiltaka skal gi resultat. Det er derimot **første gang dette er så sterkt vektlagt i eit politisk dokument** som omhandlar arbeidet mot mobbing.

*Sigrun Ertesvåg, professor ved læringsmiljøsentret,
Universitetet i Stavanger
Stavanger Aftenblad 11.august 2015*

Skoleledelsens betydning for elevenes læringsmiljø

Tre faktorer er særlig viktig at rektor tar ansvar for:

1. Kunnskap og kompetanse i personalet ved skolen
2. Samarbeid mellom skolens ulike aktører
3. Strukturer, planer og rutiner

Hanne Jahnsen, universitetslektor ved læringsmiljøsentret

Rektor påvirker mobbing indirekte gjennom lærere og læringsmiljø, noe som igjen påvirker elevene

Thomas Nordahl, professor ved senter for praksisrettet utdanningsforskning

Vi vet at det er lettere å bekjempe mobbing ved å opptre kollektivt. Det krever en samordnet innsats fra lærerne, og det krever igjen en sterk ledelse

Dersom tiltak mot mobbing skal ha effekt, er skolen avhengig av at rektor tar styringen

Ved skoler der elever melder om mye mobbing, rapporterer lærerne om svak ledelse, dårlig samarbeid og mindre autoritet

Sigrun Ertesvåg, professor ved læringsmiljøsentret, universitetet i Stavanger

Det er rektor og skoleledelsen sitt ansvar å sørge for at ansatte ved skolen har solid kunnskap om mobbing og vet hva de skal gjøre når det skjer

Ingrid Grimsmo G, pedagog og høgskolelektor ved Høgskolen i Lillehammer

Det viktigste er at rektor har en tydelig strategi mot mobbing over tid

Bodil Jenssen Houg, mobbeombud Buskerud

For å håndtere
mobbing, må vi vite
hva det er

Begrepet mobbing

"**Fysiske eller sosiale negative handlinger** som utføres gjentatte ganger **over tid** av en person eller flere sammen, mot en som **ikke kan forsvare seg** i den aktuelle situasjonen"

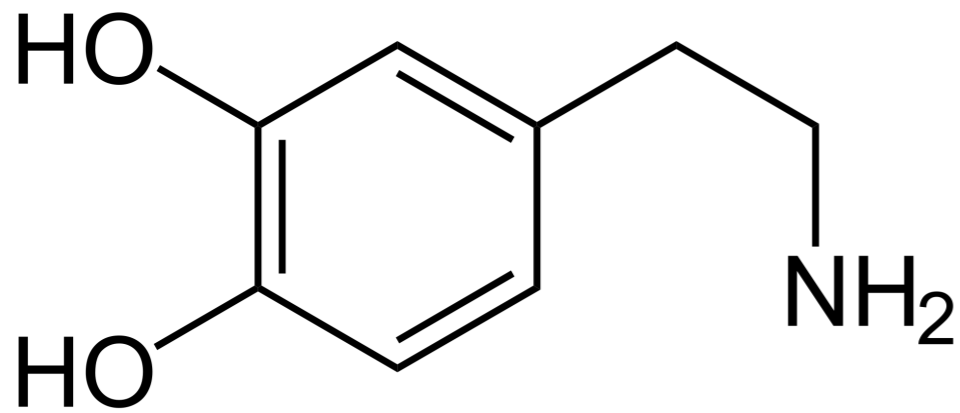
(Olweus og Roland 1983, Smith 2005 og Sullivan 2011)

"Utvalget vil i tillegg vektlegge **det psykososiale skolemiljøet** der mobbingen oppstår. Utvalget legger til grunn en forståelse av mobbing som et **symptom** på et dårlig psykososialt skolemiljø
(NOU 2015:2 "Å høre til")

Mobbing handler om å bli gjort ensom av andre. Om at noen tar den tryggheten du trenger for å fungere. Om at noen tvinger andre inn i et liv der krefter og tanker som skulle vært brukt på å leve, i stedet blir brukt på å overleve.

Fritjof Jakobsen, VG

"Motivet" er **gevinst**

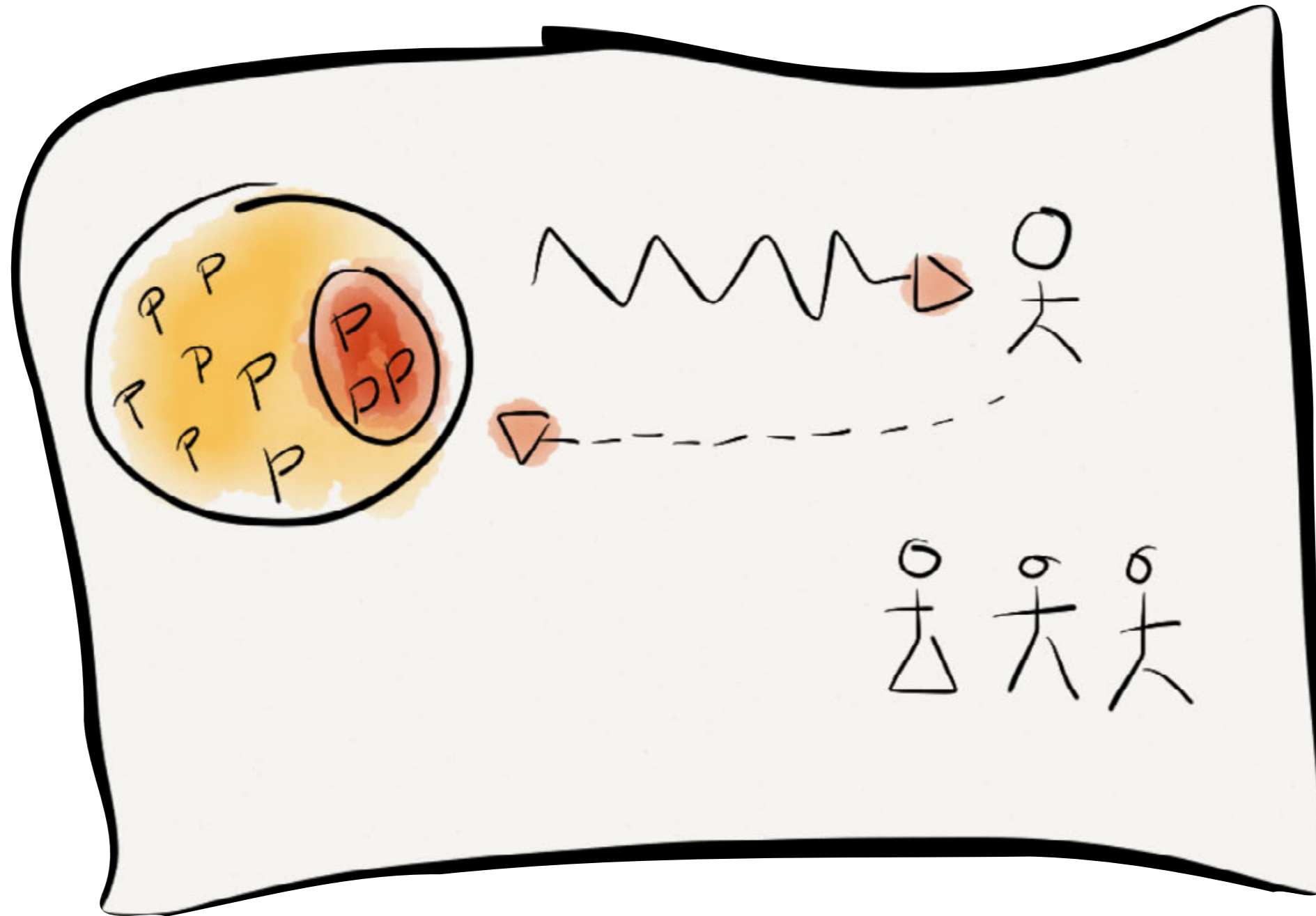

Dopamin

Tilhørighet, Følelsesmessig kontroll, Status, Makt

- Når vi stopper mobbing er det avgjørende å ERSTATTE denne gevinsten

Slik ser (ofte) en alvorlig situasjon ut

Så hva gjør vi..?

6 ting vi kan lære av mobbedommene

1. Elevenes opplevelser skal tas på alvor
2. Skolen skal sette inn tiltak til eleven har det bra
3. Ikke bare tiltak mot den som blir mobbet
4. Det er mye tilgjengelig kunnskap om mobbing
5. De sårbare elevene krever spesiell oppmerksomhet
6. Kommunen og rektor kan ikke legge ansvaret på enkeltlærere

*Petter Skarheim, direktør i Utdanningsdirektoratet
Kjersti Botnan Larsen, seniorrådgiver i Utdanningsdirektoratet
Dagsavisen 13.januar 2016*

"Elevenes opplevelse av **relasjonen til læreren** synes å være den enkeltfaktoren i skolen som har sterkest sammenheng med omfanget av lærings- og undervisningshemmende atferd"

Thomas Nordahl

Handlingsløype for håndtering

- Må tas alvorlig med en gang
- Alltid gå til avdekking
- Være bevisst på hvilke filtre for å forstå som finnes på vår enhet

- Vi er ute etter mekanismene - vi vil vite **hvorfor** ting skjer
- Ofte vet vi i utgangspunktet nok - det handler om å tro på det vi vet

- Retter seg mot de som utøver krenkelsene, de som står bak + hele miljøet
- Målet er at krenkelsene skal stoppe

- Her endringen skjer
- De må oppleve Å HØRE TIL

Oppsummert

Skoleledelsen er den viktigste enkeltfaktoren for å skape trygt skolemiljø

Ansvarer deres er tredelt:

1. Fremme vennskap og læring
2. Forebygge krenkelser og mobbing
3. Ha gode systemer for håndtering av enkeltsituasjoner og komplekse saker

Fordelen er at et godt arbeid med psykososialt læringsmiljø vil få store positive konsekvenser for hele skolens arbeid...

Fremme
læring og
vennskap

+

Forebygge
krenkelseser og
mobbing

+

Håndtere
og følge
opp saker

Takk for oppmerksomheten
Og lykke til med viktig arbeid!